

VAROVNÉ SIGNÁLY A INNOS PO VAROVANÍ

Jednou z úloh, ktorú plní civilná ochrana v záujme ochrany života, zdravia a majetku obyvate stva, je varovanie v prípade ohrozenia mimoriadnou udalos ou.

Mimoriadnou udalos ou sa na ú ely zákona NR SR . 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvate stva v znení neskorších predpisov rozumie živelná pohroma, havária, katastrofa alebo teroristický útok.

V záujme obmedzenia škodlivých následkov mimoriadnych udalostí na život, zdravie a majetok osôb na ohrozenom alebo postihnutom území na o najnižšiu možnú mieru, civilná ochrana varuje obyvate stvo varovnými signálmi:

VŠEOBECNÉ OHROZENIE

dvojminútový kolísavý tón sirén použitý pri ohrození alebo pri vzniku mimoriadnej udalosti, ako aj pri možnosti rozšírenia následkov mimoriadnej udalosti

OHROZENIE VODOU

Šes minútový stály tón sirén použitý pri ohrození ni ivými ú inkami vody

Z uvedeného vyplýva, že varovný signál VŠEOBECNÉ OHROZENIE bude v prípade potreby použitý u všetkých mimoriadnych udalostí, s výnimkou varovania pred ni ivými ú inkami vody.

Predpoklad ni ivého ú inku vody na našom území má dve prí iny. Prvou je havária na vodnej stavbe a ou vyvolaná prielomová vlna šíriaca sa v smere vodného toku, postupne zaplavujúca územie v jeho povodí. Druhou sú povodne spôsobené nadmernými, až extrémnymi vodnými zrážkami, v posledných rokoch spôsobovaných globálnymi klimatickými poruchami, s oraz kratšou asovou periódou ich opakovania a oraz ni ivejšími následkami.

Varovné signály a signál **KONIEC OHROZENIA** sú ihne po doznení dop ané hovorenou informáciou vo vysielaní hromadných informa ných prostriedkov (rozhlasové, televízne stanice, miestne informa né prostriedky obce). Informácia obsahuje:

- de a hodinu vzniku alebo skon enia ohrozenia,
- údaje o zdroji ohrozenia,
- údaje o druhu ohrozenia,
- údaje o ve kosti ohrozeného územia,
- základné pokyny pre obyvate stvo.

V období vojnového stavu a vojny sa dvojminútovým kolísavým tónom vyhlasuje aj ohrozenie v prípade možného vzdušného napadnutia územia štátu. V takomto prípade doplnková slovná informácia obsahuje:

- vymedzenie územia, pre ktoré je ohrozenie vyhlásené,
- výraz „**Pozor**“, vzdušný poplach“.

Z uvedeného vyplýva, že v období vojnového stavu alebo vojny dvojminútový kolísavý tón sirén môže obyvate stvo varova bu pred mimoriadnou udalos ou alebo pred možným vzdušným napadnutím. Rozlíšenie je dané obsahom doplnkovej slovnej informácie.

Hlasitá skúška varovných sirén je vykonávaná jedenkrát mesa ne a to vždy druhý týžde v mesiaci v piatok o dvanástej hodine.

Varovanie obyvate stva v civilnej ochrane je predmetom informa ného systému civilnej ochrany, konkrétne hlásnej služby, ktorej úlohou je zabezpe i v asné varovanie obyvate ov a vyzrozumie nie osôb inných pri riešení následkov mimoriadnej udalosti a obcí o ohrození al ebo o vzniku mimoriadnej udalosti. Okrem civilnej ochrany majú povinnos varova svojich zamestnancov a obyvate stvo v pásme ohrozenia aj prevádzkovatelia vodných stavieb a objektov vyrábajúcich, skladujúcich alebo iným spôsobom manipulujúcich s nebezpe nými látkami. Táto povinnos vychádza z analýzy územia, ktorá predstavuje posúdenie nebezpe enstva pre prípad vzniku mimoriadnej udalosti s oh adom na zdroje ohrozenia a vyhotovujú ju orgány štátnej správy ako súbor dokumentov v textovej a grafickej forme, pre územie v ich pôsobnosti. Toto sú tzv. autonómne systémy varovania.

Varovný signál

VŠEOBECNÉ OHROZENIE

VAROVANIE OBYVATELSTVA PRI OHROZENÍ ALEBO VZNIKU MIMORIADNEJ UDALOSTI, AKO AJ PRI MOŽNOSTI ROZŠÍRENIA NÁSLEDKOV MIMORIADNEJ UDALOSTI

Tón sirén 2 – minútový kolísavý tón sirén

Varovný signál

OHROZENIE VODOU

VAROVANIE OBYVATELSTVA PRI OHROZENÍ NIČIVÝMI ÚČINKAMI VODY

Tón sirén 6 – minútový stály tón sirén

Signál

KONIEC OHROZENIA

KONIEC OHROZENIA ALEBO KONIEC PÔSOBENIA NÁSLEDKOV MIMORIADNEJ UDALOSTI

Tón sirén 2 – minútový stály tón sirén bez opakovania

Potreba varovať vlastné obyvateľstvo obce, v prípade školy zamestnancov školy a žiakov, pri vzniku mimoriadnej udalosti spôsobenej vlastnou prírodou alebo v blízkom susedstve školy, vyžaduje mať svoj vlastný varovný systém. Ten pozostáva z riadiacej, organizačnej a technickej časti. Riadenie a organizovanie činnosti pri varovaní prebieha, tak ako všetka činnosť vynútená mimoriadnou udalosťou, na základe spracovanej dokumentácie civilnej ochrany a skúseností nadobudnutých pri cvičeniach a nácvikoch v rámci vykonanej prípravy na civilnú ochranu.

Technické prostriedky používané na varovanie môžu byť rôzne. Podľa možnosti to môže byť napríklad vlastná siréna, rozhlas, iné akustické, mechanické alebo optické prostriedky varovania. Na trhu so zariadeniami, produkujúcimi legislatívou upravené varovné signály, je prístroj GSVOCO*1 (generátor signálov varovania obyvateľstva), ktorý po pripojení na mikrofónny vstup rozhlasového zariadenia jednoduchou manipuláciou umožňuje spustenie zvoleného signálu. Navyše generuje aj signál „HORÍ“. V prípade, že obec nemá vlastný rozhlas, je na účely varovania alebo pri účelových cvičeniach, vhodné použiť prenosný megafón ER 66, ktorý tiež generuje vyššie uvedené varovné signály. Súčasťou dokumentácie CO obce – ako ste sa dozvedeli aj v revue 2/2005 – je plán varovania obyvateľstva a žiakov školy, ktorý pozostáva z textovej a grafickej časti.

Činnosť obyvateľstva po varovaní

V prípade varovania, vzhľadom na charakter mimoriadnej udalosti, okolností v akých sa ohrozené osoby nachádzajú a pokyny, ktoré vydajú odborné orgány, bezprostredne nasleduje vykonanie ochranných opatrení.

Predpoklad dosiahnutia o najvyššej miery úspešnosti ochranných opatrení spočíva predovšetkým v prevencii, teda v informáciách a návykoch získaných v teoretickej a praktickej príprave v rámci účelových cvičení.

V priamej závislosti od úrovne vykonanej prípravy je možné o akákoľvek primeranú úroveň psychického stavu a odolnosti ohrozených a mieru akceptovania príkazov a pokynov pri vykonávaní ochranných opatrení.

Jedným z cieľov prípravy na civilnú ochranu je teda vhodne volenou formou postupne dosiahnuť potrebnú úroveň psychickej odolnosti obyvateľstva pri reakcii na krízovú situáciu. To znamená, aby v prípade zaznenia varovného signálu, pri uvedení si vlastného ohrozenia, nevyvolávali a nepodliehali chaosu a panike, aby zachovali pokoj a rozvahy.

V záujme toho, aby sme predišli škodlivému konaniu, vyvolanému skratovou reakciou s nepredvídateľnými následkami, je nevyhnutné viesť občanov k tomu, aby získali tieto **odporúčané základné návyky**:

Príklad inosti pri mimoriadnej udalosti s únikom nebezpečnej látky:

- zaznie varovný signál „Všeobecné ohrozenie“,
- následne je v hromadných informačných prostriedkoch odvysielaná doplnková slovná informácia,
- občan, v závislosti od existujúcich okolností, dostane pokyny prostredníctvom obecného rozhlasu, na vykonanie opatrení:

individuálnej ochrany

- po vydaní prostriedkov individuálnej ochrany (maska) túto musia mať neustále pri sebe pripravenú na použitie (v pohotovostnej polohe). Na povel si masku nasadia do ochrannej polohy,
- ak nie je dostatok zásu na výdaj masiek alebo ak masky nie sú k dispozícii, na ochranu dýchacích ciest a očí pred vniknutím nebezpečnej látky použijeme improvizovaný prostriedok individuálnej ochrany (napríklad navlhčenú textíliu),

kolektívnej ochrany (v závislosti od časového faktora)

- premiestniť sa a zostať v určených uzavretých miestnostiach, v horných poschodiach, zúžastniť sa pri vykonávaní opatrení na zabránenie vniknutiu nebezpečnej látky dovnútra uzavretého priestoru (uzavrie všetky okná, dvere, vypnú klimatizáciu, vetranie, utesni klimatizačné, vetracie otvory, špáry na oknách, dverách akýmkoľvek dostupným materiálom),
- **evakuácia** organizovane opustiť byt v rámci krátkodobej (do 72 hodín) alebo dlhodobej evakuácie (viac ako 72 hodín) do bezpečného priestoru mimo oblasti ohrozenia určeným smerom, pri použití štandardného (maska) alebo improvizovaného prostriedku individuálnej ochrany,

hygienickej ošisty – po zasiahnutí povrchu tela nebezpečnou látkou túto odstrániť – okamžite v rámci vlastnej hygienickej ošisty umytím zasiahnutých miest ošistou, pokiaľ možno teplou vodou a saponátom. Na tento účel je potrebné mať pripravené primerané množstvo vody a tampónov.

- po opustení územia zasiahnutého nebezpečnou látkou, v rámci úplnej hygienickej ošisty, v zariadení civilnej ochrany na tento účel určenom (miesto hygienickej ošisty, dezaktivácie, špeciálnej ošisty alebo stanica hygienickej ošisty).

Realizácia prvkov individuálnej ochrany a kolektívnej ochrany sa navzájom nevyklučujú ale sa dopĺňajú.

Ukrytie počas pôsobenia nebezpečných látok sa uprednostňuje pred evakuáciou.

Dôležité upozornenia:

- zbytočne netelefonovať, ani v stálej ani v mobilnej telefónnej sieti, nakoľko tieto sú intenzívne využívané zložkami integrovaného záchranného systému pri riadení a organizovaní záchranných prác,
- ochranná maska (lícnica s ochranným filtrom) a improvizované prostriedky individuálnej ochrany všetkých druhov zabezpečujú len dočasnú ochranu dýchacích ciest a tráviaceho ústrojenstva pred útokmi NBioL (čiastočnú ochranu pred útokmi biologických nebezpečných látok (NBioL) a biologických prostriedkov (BP)),
- ochranná maska a improvizované prostriedky individuálnej ochrany sú použiteľné len na únik z pásma bezprostredného ohrozenia únikom NBioL a použitím BP (napr. v prípade bioterorizmu).